

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Ndc/7/2024
Identifikačné číslo spisu: 2617206020
Dátum vydania rozhodnutia: 20.03.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:2617206020.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. D., narodenej XX. G. XXXX, L. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Červeňova 15, IČO: 47 244 895, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Accentus s.r.o., Bratislava, Karpatské námestie 10A, IČO: 44 731 744, zastúpenej advokátskou kanceláriou Marják, Ferenci & Partners s.r.o., Košice, Tajovského 17, IČO: 50 164 988, o určenie neexistencie práva zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 3C/42/2017, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu veci Krajským súdom v Trnave, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením veci Krajským súdom v Trnave je d ô v o d n ý.

Na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Co/2/2024 je p r í s l u š n ý Krajský súd v Trnave.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Krajským súdom v Trnave podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) majúc za to, že vecne a miestne príslušným na prejednanie odvolania je v danom prípade Krajský súd v Trnave.

1.1. Krajský súd Trnave v konaní o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 8C/14/2022-172 z 13. marca 2023, postúpil predmetnú vec vedenú pod sp. zn. 21Co/57/2023, prípisom z 12. decembra 2023 na konanie a rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave, s poukazom na § 43 ods. 1 CSP ako súdu funkčne príslušnému podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP a § 471c a contrario CSP. Krajský súd v Trnave postúpenie veci odôvodnil tým, že z obsahu spisu je zrejmé, že predmetom sporu je určenie neexistencie práva zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky o predĺžení premlčacej doby každého práva záložného veriteľa vyplývajúceho z tejto zmluvy na dobu 10 rokov podľa § 53 ods. 4 a 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Ozrejmil, že vyššie označenou

záložnou zmluvou uzatvorenou medzi žalobcami ako fyzickými osobami (aktuálne ide len o žalobkyňu B. H. D.) a právnym predchodcom žalovanej EuroFinacovanie s.r.o. dňa 11. mája 2015 sa zabezpečoval úver poskytnutý Zmluvou o úvere č. 15050001 zo dňa 11. mája 2015 právnym predchodcom žalovanej (ako veriteľom) obchodnej spoločnosti CBS HP Stav s.r.o. (ako dlžníkovi), ktorej konateľmi a spoločníkmi boli žalobcovia (B. H. D. a už zosnulý B. G. D.). Z obsahu úverovej zmluvy vyplýva, že bola uzavretá podľa § 497 a nasl. zákona č. 513/1999 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) medzi dvomi podnikateľskými subjektami. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase uzavretia predmetnej Zmluvy o úvere boli spoločníkmi a konateľmi dlžníka B. D. D. a B. B. D., nemožno akceptovať ani argument žaloby, že akcesorické právne vzťahy majú spotrebiteľský charakter, pretože ako vyplýva zo skutkových tvrdení žalobcov, boli uzavreté ako ručiteľmi tak i záložcami s cieľom zabezpečiť splnenie povinnosti, na ktoré sa zaviazala obchodná spoločnosť (dlžník) voči veriteľovi v úverovej zmluve. Pôvodní žalobcovia 1/ a 2/ konali s cieľom, ktorý súvisí s obchodom, podnikaním dlžníka - právnickej osoby CBS HP Stav s.r.o. Obchodným zákonníkom sa spravujú právne vzťahy zo záložnej zmluvy vtedy, ak sa Obchodným zákonníkom spravuje - vzhľadom na svoj predmet alebo povahu strán zabezpečovaný záväzok, čo je aj prípad predmetného sporu.

1.2. Krajský súd v Trnave ďalej uviedol, že na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému súdom prvej inštancie v konaní o obchodnoprávnom spore podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol funkčne príslušný Krajský súd v Trnave, avšak s účinnosťou od 1.6.2023 je na konanie o odvolaní v zmysle § 34 ods. 2 písm. b) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Bratislave. Uvedené je v súlade s dôvodovou správou k zákonu č. 150/2022 Z. z. aj so zámerom súdnej reformy zahŕňajúcej špecifické požiadavky zákonodarcu smerujúce k špecializácii súdov (sudcov) v určitých druhoch sporov stanovených zákonom tak, ako je tomu aj v danom obchodnoprávnom spore (§ 34 ods. 1 a 2 CSP). Krajský súd v Trnave dodal, že na postúpenie sporu na funkčne príslušný súd nemá vplyv skutočnosť, že predmetná vec, ktorá je nesporne obchodnoprávnym sporom, bola nesprávne už na okresnom súde formálne zapísaná do registra C namiesto Cb a nadväzne na odvolacom súde do nesprávneho registra Co namiesto Cob; rozhodujúce je, že ide o spor svojou povahou obchodnoprávny, kde konanie má charakter obchodnej sporovej agendy.

2. Krajský súd v Trnave upovedomil právneho zástupcu žalobkyne o postúpení sporu, vedeného na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 21Co/57/2023 Krajskému súdu v Bratislave na prejednanie a rozhodnutie s poukazom na ust. § 43 ods. 1 CSP ako súdu funkčne príslušnému podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP na konanie v obchodných veciach. Následne žalobkyňa namietla funkčnú príslušnosť Krajského súdu v Bratislave, ako súdu, ktorý by mal byť príslušný na prejednanie a rozhodnutie o jej odvolaní. Žalobkyňa uviedla, že už v podanej žalobe bolo poukazané na to, že spor medzi žalobkyňou a žalovanou nie je obchodnoprávnou vecou a nie je ani obchodnoprávnym sporom, nakoľko žalobkyňa je fyzickou osobou a so žalovanou nie je a ani nikdy nebola v žiadnom obchodnoprávnom vzťahu. Napriek tomu, že Zmluva o úvere bola uzatvorená v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, o obchodnoprávny záväzok išlo len v časti sumy 6 694,34 eura, nakoľko len táto suma z poskytnutého úveru, bola reálne poskytnutá na podnikateľské účely, resp. na úhradu záväzkov spoločnosti CBS HP Stav s.r.o. Zvyšná suma poskytnutého úveru vo výške 63 305,66 eura bola poskytnutá pre účely B. D. D. a B. B. D. ako fyzických osôb - nepodnikateľov (teda spotrebiteľov), a preto v tejto časti záväzku sú B. D. D. a B. B. D. v postavení spotrebiteľov, na základe čoho treba povedať, že Zmluva o úvere v časti pohľadávky vo výške 63 305,66 eura zakladá občianskoprávny - spotrebiteľský vzťah. V tomto spore je žalobkyňa fyzickou osobou, a súčasne žalovaná nemala nikdy žiaden (obchodnoprávny) vzťah so žalobkyňou. Tomu zodpovedá aj znenie § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého pod režim Obchodného zákonníka spadajú záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejme s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Keďže predmetný spor nie je a ani nikdy nebol obchodnoprávnym sporom, neboli nikdy ani splnené podmienky na to, aby vec bola postúpená z funkčne príslušného Krajského súdu v Trnave na funkčne nepríslušný Krajský súd v Bratislave. Žalobkyňa preto žiadala, aby Krajský súd v Bratislave (ako odvolací súd, ktorý však nie je funkčne príslušný na konanie a rozhodovanie v civilnoprávnej veci) bezodkladne predložil súdny spis bez rozhodnutia o odvolaní spoločne nadriadenému súdu, t.j. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na

rozhodnutie o funkčnej príslušnosti súdu.

3. Dňa 22. februára 2024 bol najvyššiemu súdu predložený spis vedený na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Co/2/2024 na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci Krajským súdom v Trnave. Krajský súd v Bratislave poukázal na to, že žalobcovia (aktuálne už len žalobkyňa 1/) sa žalobou doručenou Okresnému súdu Senica domáhali voči žalovanej Accentus, s.r.o. (po súdom prvej inštancie pripustenej zmene petitu, vid' ods. 6 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) určenia, že právo žalovanej ako záložného veriteľa zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 11. mája 2015 uzatvorenej medzi žalobcom ako záložcom a žalovanou ako záložným veriteľom nie je dané, eventuálne určenia, že právo zo Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam uzatvorenej medzi žalobcom ako záložcom a žalovanou ako záložným veriteľom zo dňa 11. mája 2015 v časti čl. II bod 2.2. podbod 2.2.1 v časti týkajúcej sa zabezpečenia úrokov, úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty nie je dané; určenia, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam pod čl. XI bod 11.5 „zmluvné strany sa dohodli na predĺžení premlčacej doby každého práva záložného veriteľa vyplývajúce z tejto Zmluvy na dobu desiatich rokov od doby, keď takáto premlčacia doba vo vzťahu ku každému takémuto právu začne plynúť“ je neprijateľná podmienka podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka a tak je podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Z uvedených skutočností je zrejmé, že na žalobcami namietaný právny vzťah strán sporu nemožno aplikovať ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka a nejedná sa tak o obchodnú vec. Žalobcovia sa v spore domáhajú spotrebiteľskej ochrany podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Je teda úlohou súdu v občianskoprávnom konaní posúdiť ich vecnú legitimitáciu v spore, t. j. prípadnú existenciu/neexistenciu právneho statusu spotrebiteľa a z neho vyplývajúcu právnu ochranu, ktorej sa v konaní domáhajú aj v podobe určenia neprijateľnosti nimi namietanej zmluvnej podmienky obsiahnutej v záložnej zmluve. Na súde prvej inštancie bola predmetná právna vec vedená správne v registri „C“; zároveň ide o žalobu, ktorá bola už aj v minulosti na odvolacom súde (Krajskom súde v Trnave) zapísaná do registra Co (pod sp. zn. 24Co 103/2022) a tak bola aj rozhodovaná. Krajský súd v Bratislave mal za to, že vzhľadom na predmet konania a povahu strán sporu by mala byť predmetná vec opäť na odvolacom súde zapísaná do registra Co, keďže žalobcami namietaný záväzkový vzťah strán sporu nie je obchodnoprávnej, ale občianskoprávnej povahy, a teda nebol daný dôvod na postúpenie tejto veci Krajskému súdu v Bratislave z dôvodu funkčnej príslušnosti podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP, v znení účinnom od 01. júna 2023.

4. Podľa § 43 ods. 1 CSP ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

5. Podľa § 43 ods. 2 CSP ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

6. Podľa § 34 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023, o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 34 ods. 1 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

8. Podľa § 34 ods. 2 CSP v znení účinnom od 1. júna 2023, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa

a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,

b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,

c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

9. Podľa § 22 písm. g) CSP v znení účinnom od 1. júna 2023, na konanie v obchodnoprávnych sporoch

je príslušný Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave.

10. Najvyšší súd, ktorý je ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Bratislave podľa § 43 ods. 2 CSP príslušný na rozhodnutie o príslušnosti, posúdil dôvodnosť nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu veci je dôvodný.

11. Najvyšší súd ako súd nadriadený z obsahu spisu zistil, že Okresný súd Senica uznesením zo dňa 04. mája 2022, č.k. 3C/42/2017-204 rozhodol tak, že žalobu odmietol a žalovanej priznal náhradu trov konanie v plnom rozsahu. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trnave uznesením zo 7. decembra 2022 sp. zn. 24Co/103/2022-235 uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie; rozhodol vo veci ako občianskoprávnej. Prvoinštančný súd usmernil ako má v spore ďalej postupovať. Súd prvej inštancie rozsudkom z 22. júna 2023, č.k. 3C/42/2017-289 rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa odvolanie a vec bola predložená Krajskému súdu v Trnave ako súdu odvolaciemu, ktorý vo veci samej nerozhodol a po 1. júni 2023 postúpil vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave.

12. Najvyššiemu súdu neuniklo pozornosti (a poukázal na to aj Krajský súd v Bratislave), že Krajský súd v Trnave predmetnú vec postúpil ako sledovanú, v ktorej už Ústavný súd Slovenskej republiky Nálezom č.k. III. ÚS 381/2021-37 z 28. februára 2022 konštatoval porušenia základných práv sťažovateľov (žalobcov) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Najvyšší súd poukazuje na odôvodnenie uvedeného nálezu ústavného súdu, v bodoch 8 a 9 kde konštatoval, že „...Sťažovatelia sa žalobou z 22. septembra 2017 domáhali určenia neplatnosti zmluvy zriadení záložného práva k nehnuteľnosti a určenia, že zmluvná podmienka o predĺžení premlčacej doby obsiahnutá v tejto zmluve je neprijateľná zmluvná podmienka a ako taká je neplatná. Predmet konania je pre sťažovateľov mimoriadne významný nielen z dôvodu úverového vzťahu, ale tiež z dôvodu, že predmetom záložného práva je ich obydlie. Strata rodinného obydlija totiž môže vážne ohroziť nielen práva spotrebiteľa (rozsudok Aziz, EU:C:2013:164, bod 61), ale aj uviesť rodinu dotknutého spotrebiteľa do osobitne citlivej situácie (uznesenie predsedu Súdneho dvora Európskej únie vo veci Sánchez Morcillo a Abril García, EU:C:2014:1388, bod 11). ESĽP už rozhodol, že strata bývania je jedným z najzávažnejších zásahov do práva na rešpektovanie obydlija a každý, komu takýto vážny zásah hrozí, musí mať v podstate možnosť predložiť primeranosť takého opatrenia na súdne preskúmanie (rozsudok ESĽP McCann proti Spojenému kráľovstvu, č. 19009/04, § 50, ESĽP 2008, a Rousk proti Švédsku, č. 27183/04, § 137)...Z pohľadu diskrecie pri rozhodovaní všeobecného súdu nemusí ísť o jednoduchú záležitosť. Pri naplnení cieľov smernice Európskeho parlamentu a Rady 93/13 (ES) o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách treba totiž vyhodnotiť ex offio všetky okolnosti prípadu (čl. 4 ods. 1). Spor je však o neplatnosti písomného právneho úkonu, ktorý je súčasťou spisu, a preto doba konania na posúdenie platnosti zmluvy presahujúca tri roky a deväť mesiacov podľa ústavného súdu nezodpovedá požiadavke zakotvenej v čl. 38 v spojení s referenčným § 47 charty, podľa ktorej „Politiky únie zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa“. Pre zmenu ESĽP v súvislosti s porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodol, že celková dĺžka konania tri roky a takmer osem mesiacov bola neprimeraná (rozsudok ESĽP z 20. júna 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01).“

13. Vo vzťahu k ďalšiemu konaniu, s ohľadom na novelu Civilného sporového poriadku účinnú od 1. júna 2023, považuje nadriadený súd za potrebné uviesť, že predmetný spor nespĺňa znaky obchodnoprávneho sporu, hoci ho za taký označil v postúpení sporu Krajský súd v Trnave. Z tohto hľadiska nie je podstatné, že súdy nižších inštancií konanie viedli s evidenčným zapísaním sporu do súdnych registrov týkajúcich sa civilnoprávnej agendy (C, Co). Podstatné je, že na strane žalobkyne je fyzická osoba domáhajúca sa určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti a určenia, že zmluvná podmienka pod čl. XI bod 11.5 o predĺžení premlčacej doby je neprijateľná podmienka podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka a tak je podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná.

14. Je nepochybné, že pokiaľ ide o predmet sporu, jedná sa o občianskoprávnu vec. V prípade žalovanej ide síce o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, žalobkyňa však v tomto spore vystupuje ako fyzická osoba, domáhajúca sa spotrebiteľskej ochrany podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (viď tiež Nález č. k. III. ÚS 381/2021-37).

15. Príslušnosť súdu na konanie o odvolaní, t. j. na konanie v druhej inštancii, sa označuje ako funkčná príslušnosť; podľa § 34 ods. 1 CSP, o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak zákon neustanovuje inak (v odseku 2. tohto ustanovenia).

16. Keďže v danej veci je zrejmé, že vzhľadom na predmet sporu a subjekty právneho vzťahu ide o občianskoprávny spor, nie obchodnoprávny spor postup Krajského súdu v Trnave, t. j. postúpenie veci na rozhodnutie o podanom odvolaní žalobkyne na Krajský súd v Bratislave s odkazom na ustanovenie § 34 ods. 2 účinného od 1. júna 2023 CSP, nebol správny. Na prejednanie a rozhodnutie veci je príslušný Krajský súd v Trnave (§ 34 ods. 1 CSP v spojení s § 3 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov).

17. Nadriadený súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením mu veci Krajským súdom v Trnave je dôvodný, preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

18. Na záver najvyšší súd upriamuje pozornosť Krajského súdu v Trnave, že z vlastnej úradnej činnosti zistil, že z výpisu z Obchodného registra Mestského súdu Bratislava III žalovanej obchodnej spoločnosti Accentus s.r.o., Karpatské námestie 10A, Bratislava, IČO: 44 731 744 vyplýva, že predmetná obchodná spoločnosť bola ku dňu 06. februára 2024 zrušená. V Obchodnom vestníku č. 38/2004 vydanom 22. februára 2024 v Kapitole - Oznámenia súdov súvisiace so zrušením spoločnosti (družstva) a dodatočnou likvidáciou je zverejnené Oznámenie o zrušení spoločnosti: Mestský súd Bratislava III podľa § 309e Civilného mimosporového poriadku oznamuje, že uznesením Mestský súd Bratislava III č. k. B1-34CbR/53/2020-4 zo dňa 23.6.2023 zrušil obchodnú spoločnosť Accentus s.r.o., spol. s r.o., Karpatské námestie 10A, 831 06 Bratislava, IČO: 44 731 744. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 6.2.2024.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.